

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/217/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114227696
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:4114227696.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho a členiek senátu Mgr. Zuzany Holúbkovej a JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu: D. L. K., B., so sídlom R. XXXX/XXX, S., P.: XX XXX XXX, zastúpeného B. E. O. O..., so sídlom X. Z. XXX/XX, R., proti žalovanej: E. E., bytom Z. XXX/X, S. C., t.č. bytom K. S. XXXX/XX, S. C., zastúpenej A.. K. O., pracovníčkou L. K. H., so sídlom C. XX/A, H., P.: XX XXX XXX, o zaplatenie 375,73 eur s prísl., na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 19. septembra 2019, č. k. 4C/19/2016-200, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku I. m e n í tak, že žalobu v tejto časti z a m i e t a .

II. Žalovaná m á voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 296,10 eur s úrokom z omeškania vo výške 50,68 eur a s ročným úrokom z omeškania vo výške 8,15 % zo sumy 296,10 eur od 08.09.2014 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom II. zamietol žalobu vo zvyšku a výrokom III. žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 375,73 eur s príslušenstvom, nakoľko so žalovanou uzatvoril dňa 12.07.2012 úverovú zmluvu, predmetom ktorej bolo poskytnutie spotrebiteľského úveru vo výške 296,10 eur, a žalovaná tento úver riadne a včas nezaplatila. Zástupkyňa žalovanej zastávala názor, že úverová zmluva je neplatná, keďže bola uzatvorená v dôsledku hrubého nátlaku zo strany odsúdenej G. E.. Televízor, ktorý na základe úverovej zmluvy získala žalovaná, hneď odovzdala odsúdenej. Po preskúmaní veci mal súd za preukázané, že úverová zmluva nebola uzatvorená zo strany žalovanej slobodne. Odsúdená G. E. (rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 13.09.2018, sp. zn. 21T/93/2017), poznajúc nepriaznivé osobnostné pomery a životné okolnosti žalovanej, podmieňovala ďalšie trvanie žalovanej v dome odsúdenej uzatváraním rôznych úverových zmlúv. Týmto konaním odsúdenej bola jednoznačne naplnená skutková podstata bezprávnej vyhrážky, keďže žalovaná uzatvárala úverovú zmluvu pod vplyvom hrozby, že nebude mať ďalej kde bývať. Právnomu úkonu žalovanej tak v čase jeho vykonania chýbala náležitosť prejavu vôle, a to sloboda, keď tento bol vykonaný pod hrozbou bezprávnej vyhrážky, psychického donútenia. Žalovaná v čase uzatvorenia úverovej zmluvy úver nepotrebovala a v čase po uzatvorení úverovej zmluvy neužívala získané peniaze, resp. televízor za peniaze kúpený. Uzavretá zmluva tak podľa súdu z dôvodu absencie slobody je absolútne neplatným právnym úkonom. Vzhľadom na absolútnu neplatnosť úverovej zmluvy súd posúdil žalovanej poskytnuté peňažné prostriedky z neplatnej úverovej zmluvy ako bezdôvodné obohatenie. Žalovaná sa bezdôvodne obohatila, keď jej bolo zo strany žalobcu poukázané plnenie vo výške 296,10 eur. Na tejto skutočnosti nič nemení ani to, že

žalovaná s peňažnými prostriedkami nedisponovala, nakoľko bol za ne kúpený televízor, ktorý žalovaná odovzdala odsúdenej G. E.. Žalovaná podľa súdu ako poškodená má voči odsúdenej možnosť domáhať sa náhrady škody spôsobenej trestným činom. Súd ďalej uviedol, že žalovaná je tou osobou, ktorá sa bezdôvodne obohatila na úkor žalobcu a poukázal na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 28Cdo/1892/2010 zo dňa 12.10.2010 (vzájomná reštitučná povinnosť v prípade neplatnej alebo zrušenej zmluvy). Žalovanej tak uložil povinnosť vrátiť žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške poskytnutej sumy úveru vo výške 296,10 eur, v ktorej časti súd považoval žalobu za dôvodnú. Pokiaľ ide o zmluvné úroky a poistenie C. S., súd žalobu, vzhľadom na neplatnosť úverovej zmluvy, zamietol. V časti poplatkov za upomienky súd žalobu zamietol, nakoľko žalobca nepreukázal vznik nákladov na upomienky v uplatnenej výške. Súd priznal žalobcovi úrok zo meškania zo sumy poskytnutej istiny, nakoľko o túto sumu za žalovanú bezdôvodne obohatila. Rozhodnutie o trovách konania súd odôvodnil ust. § 257 CSP. Dôvody hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce nepriznanie náhrady trov konania čiastočne úspešnému žalobcovi videl súd predovšetkým v osobných, zdravotných a majetkových pomeroch žalovanej.

2. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote prostredníctvom zástupkyne odvolanie žalovaná. Namietala, že nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia je premlčaný. Uviedla, že z vykonaného dokazovania je nesporné, že so žalobcom uzatvorili úverovú zmluvu dňa 12.07.2012, pričom nárok na vydanie neoprávneného majetkového prospechu si žalobca na súde uplatnil až ku dnu 07.09.2014. Na základe týchto skutočností žiadala, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil a žalobu zamietol.

3. K odvolaniu žalovanej podal prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrenie žalobca. Zastával názor, že odvolanie nie je dôvodné, nakoľko nárok premlčaný nie je. Uviedol, že o sa podanou žalobou domáhal voči žalovanej zaplatenia úveru v dôsledku omeškania úhrady jej záväzku. K tejto možnosti pristúpil po predchádzajúcej výzve žalovanej na úhradu celého zostatku úveru zo dňa 27.12.2012. Podľa neho preto premlčacia lehota márne neuplynula, ale zostala zachovaná. Uznesením v tejto veci zo dňa 12.04.2016 bolo konanie prerušené až do právoplatného skončenia trestného konania vedeného na Krajskom riaditeľstve PZ, Odbor kriminálnej polície H.. Rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 13.09.2018, sp. zn. 21T/93/2017, ktorý v spojení s rozhodnutím Krajského súdu Nitra č. k. 4To/30/2019 nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 16.05.2019 bola G. E. uznaná vinnou. Žiadal, aby odvolací súd rozsudok (v napadnutej časti) potvrdil a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania.

4. Odvolací súd postupom podľa § 382 CSP dal stranám sporu na vedomie, že na vec sa vzťahuje doposiaľ nepoužitú ustanovenie právneho predpisu, a to ust. § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka a umožnil stranám vyjadriť sa k uvedenému právnomu posúdeniu.

5. K doposiaľ nepoužitému ustanoveniu právneho predpisu sa vyjadrila žalovaná, pričom sa s aplikáciou tohto právneho predpisu stotožnila. Z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žiadala žalobu zamietnuť.

6. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutom vyhovujúcom výroku I. podľa § 388 CSP zmeniť a žalobu v tejto časti zamietnuť.

7. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. (v zamietnutí zvyšku žaloby) odvolaním napadnutý nebol, preto je v tejto časti právoplatný a týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý (§ 367 ods. 2 CSP).

8. V predmetnej veci žalobca nárok na zaplatenie žalovanej sumy odvodzoval od uzatvorenej úverovej zmluvy so žalovanou. Úverová zmluva bola posúdená súdom prvej inštancie ako neplatná (v zmysle ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) z dôvodu absencie vôle žalovanej zmluvu uzavrieť. V spore bolo preukázané, že žalovaná bola k uzatvoreniu úverovej zmluvy donútená G. E.. Tá bola právoplatne odsúdená Okresným súdom Nitra rozsudkom zo dňa 13.09.2018, sp. zn. 21T/93/107 pre pokračovací prečin nátlaku podľa § 192 ods. 1 Trestného zákona, nakoľko (okrem iného) žalobkyni prikázala, aby „vo svojej bezmocnosti a pod vplyvom silného psychického nátlaku dňa 12.07.2012 podpísala úverovú zmluvu (od ktorej žalobca odvodzuje nárok v tomto konaní - pozn. odvolacieho súdu),

na základe ktorej spoločnosť D. L. K., B.. poskytla poškodenej úver na nákup televízora značky LED TV K. v sume 329 eur, peniaze z poskytnutých úverov, ako aj nakúpený tovar obžalovaná poškodenej vzala“. Dôležité na tomto mieste je zdôrazniť, že žalovaná titulom úveru žalobcovi neplnila.

9. Súd prvej inštancie aplikoval na vrátenie bezdôvodného obohatenia ust. § 457 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal“.

10. Citované ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka platí však iba vtedy, ak bolo plnené vzájomne. Judikatúra k uvedenému zdôrazňuje, že toto ustanovenie „vyjadruje všeobecnú povinnosť účastníkov neplatnej zmluvy, prípadne zmluvy, ktorá bola zrušená, vrátiť si všetko, čo dostali. Ide teda o vzájomnú povinnosť. Z uvedeného tak vyplýva záver, že ust. § 457 Občianskeho zákonníka dopadá iba na tie situácie, kedy obe strany fakticky plnili, pokiaľ došlo k plneniu iba jednou stranou neplatnej zmluvy, nemožno už § 457 Občianskeho zákonníka použiť“ (nález Ústavného súdu ČR zo dňa 300.7.2013, sp. zn. I. ÚS 2617/11, plne aplikovateľný i na predmetné právne pomery).

11. V danom prípade bolo preukázané, že plnené vzájomne nebolo. Titulom neplatnej zmluvy plnil iba žalobca, pričom žalovaná titulom neplatnej zmluvy neplnila.

12. Vzhľadom na uvedené nemôže byť na predmetnú vec aplikované ust. § 457 Občianskeho zákonníka, ale bolo potrebné aplikovať ust. § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať“.

13. V konaní bolo preukázané, že žalovaná od žalobcu peňažné prostriedky nezískala. Z trestného konania vyplýva, že odsúdená G. E. peňažné prostriedky žalovanej vzala, pričom i samotnú úverovú zmluvu žalovaná uzatvorila pod jej nátlakom, resp. bez vlastnej vôle. Nemožno preto akceptovať záver, že žalovaná sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatila. Majetková sféra žalovanej plnením úverovej zmluvy žalobcom nenarástla. Pritom platí, že „o obohatenie ide vtedy, ak sa plnením niekomu dostalo majetkovej hodnoty vyjadrenej tým, že u jeho došlo buď k zvýšeniu jeho aktív, alebo k zníženiu pasív“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.01.2014, sp. zn. 28 Cdo 2457/2013). Pasívne legitimovaný na vydanie bezdôvodného obohatenia je potom ten „koho majetok sa na úkor druhého neoprávnene zväčšil alebo ten, u koho nedošlo k zmenšeniu majetku, hoci k nemu malo dôjsť v súlade s právom, teda obohatený“ (taktiež rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21.07.2005, sp. zn. 33 Obo 1110/2004).

14. Vzhľadom na uvedené žalovanej nesvedčí v spore pasívna vecná legitímácia. Ústavný súd SR v náleze zo dňa 12.12.2017, sp. zn. I. ÚS 407/2016-37 zdôraznil, že opomenutie vyriešenia otázky vecnej legitímácie je porušením práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Uviedol, že „postup konajúceho súdu, ktorý opomenie vyriešenie kardinálnej otázky, akou je otázka existencie vecnej legitímácie, k zodpovedanie o ktorej je konajúci súd ex offio viazaný, protirečí obsahu základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj obsah práva na spravodlivé súdne konanie garantované čl. 6 dohovoru (m.m. III. ÚS 266/2014)“. Navyše je potrebné akcentovať, že „súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietala“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.06.2010, sp. zn. 2 Cdo 205/2009). V tomto prípade, hoci žalovaná v odvolaní namietala iba premlčanie nároku žalobcu, platí, že musí byť preskúmaná i vecná legitímácia.

15. Keďže pasívna vecná legitímácia žalovanej v spore nie je daná, odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I.tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Nedostatok vecnej legitímácie má za následok zamietnutie žaloby (viď uvádzaný rozsudok NS SR zo dňa 29.06.2010, sp. zn. 2 Cdo 205/2009).

16. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1,2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, nakoľko bola v spore plne úspešná. O výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).